

TARTU ÜLIKOOL
Sotsiaal- ja Haridusteaduskond
Riigiteaduste instituut

Margit Kapak

**Euroopa paremäärmuserakondade ja Venemaa koostöö seos Euroopa Parlamendi
hääletamisühtsusega**

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Andres I. Kasekamp, PhD

Tartu 2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. EUROOPA PAREMÄÄRMUSLIKUD ERAKONNAD	5
1.1. Ideoloogia ja definitsioon.....	5
1.2. Mõju ühiskonnale.....	7
1.3. Paremäärmuslased Euroopa Parlamendis	8
1.4. Poliitiline ühtsus.....	10
2. EUROOPA PAREMÄÄRMUSE KOOSTÖÖ VENEMAAGA.....	11
2.1. Koostöö ajendid	11
2.2. Koostöö vormid.....	13
3. EUROOPA PARLAMENDI HÄÄLETUSSTATISTIKA ANALÜÜS	18
3.2. Memoriali sulgemise resolutsioon	19
3.2. Ukraina resolutsioon	22
3.3. Gruusia assotsieerimislepe	24
3.5. Järeldused.....	26
KOKKUVÕTE.....	28
KASUTATUD KIRJANDUS	29
SUMMARY	33

SISSEJUHATUS

Julgeolekulukord terves maailmas on drastiliselt muutunud. Venemaa välispoliitiline eesmärkideks on saanud võimu suurendamine hoolimata vahenditest. Venemaa ja Euroopa Liidu huvid põrkuvad üha sagedamini ning ühisosa kahaneb järjepidevalt. Euroopa Liidu võimalikust koostööpartnerist on justkui üleöö saanud selle suurim vaenlane. Mitmetes Euroopa Liidu riikides on traditsionaalses poliitikas pettumise tõttu populaarsust kogunud äärmuslike vaadetega poliitilised erakonnad. Kõrge immigratsiooni tase ja rahvuslike huvide allasurutus EL-i huvide arvelt on eelduse andnud just paremäärmuslusele. Nende poliitiline edukus on täna veel enamikes Euroopa Liidu liikmesriikides marginaalne, kuid nii kohalikud, riiklikud kui Euroopa Parlamendi (EP) valimised üle terve Euroopa näitavad trendi kasvamist.

Murettekitavam on aga selle kontseptsiooni juures ka avalikkusele teadaolev paremäärmuslaste lähedased suhted Venemaaga. Neid on nimetatud isegi Venemaa Trooja hobuseks? Teema aktuaalsus on seotud eriti Ukraina sõjaga, mil Venemaa poliitika legitimiseerimine tuli eriti selgelt päevakorrale. Käesolev uurimustöö on koostatud lootusega tuua selgust paanikat täis teemasse – Euroopa paremäärmuslaste ja Venemaa koostöö. Uurimisprobleemiks on võetud poliitilise ühtsuse seost selle koostööga. Nimelt analüüsitakse Euroopa Parlamendi saadikute valimisühtsust Venemaa huvidega seotud resolutsioonidel. Esimene probleem on, et kas valitud resolutsioonidel hääletamisel lähtuvad paremäärmusparteid Vene huvidest, mis on pragmaatilise ja ideoloogilise koostöö tagajärg. Teine probleem on paremäärmuslike saadikute määratlemine Euroopa Parlamendis.

Töö hüpotees on - mida suurem on paremäärmuslaste osakaal liikmesriigi saadikute seas, seda väiksem on liikmesriigi hääletusühtsus Vene huvide vastastes resolutsioonides. Eesmärk oli näidata, et paremäärmuslastel on seos Euroopa Parlamendi hääletusühtsuse vähenemisega, sest Venemaaga koostöö tegemise mõjul hindavad nad Venemaa huve üle EL-i huvide ja eristuvad nii ülejäänud saadikutest.

Selle hüpoteesi kinnitamiseks või ümber lükkamiseks on koostatud käesolev kolmeosaline töö. Esimeses osas määratletakse paremäärmuslus ja antakse teoreetiline

käsitlus poliitilisele ühtsusele; teine osa keskendub peaaesjalikult Euroopa paremäärmuslaste ja Venemaa koostöö uurimisele, et anda alus hüpoteesi ühele eeldusele. Kolmandas peatükis viiakse läbi empiiriline uurimus Euroopa Parlamendi resolutsiooni hääletustulemuste kohta. See toetub poliitilise ühtsuse teooriale ja püüab tõestada püstitatud hüpotees. Selleks vaadatakse saadikute hääletusstatistikat kolme Venemaa huvidega seotud resolutsiooni puhul. Empiiriline osa on üles ehitatud kolmele etapile. Esimeses etapis näidatakse, et valitud eeldused on seotud Venemaa huvidega. Teises osas näidatakse, et paremäärmuslased hääletasid ühtselt nende vastu. Kolmas ning peamine etapp on regressioonanalüüs hüpoteesi testimiseks. Lõpetuseks kirjeldatakse töö tulemeid ning perspektiivi edasiseks uurimisvõimaluseks.

Kuna töö teema on väga aktuaalne ning uueneb järjepidevalt, on raamatuallikate kasutamine limiteeritud. Töö on koostatud suures osas internetiallikate põhjal, mis on vähem teaduslikud, kuid kriitilise käsitluse korral sobivad siiski autori hinnangul värske info saamiseks. Mõned kasulikumat allikad töö koostamisel olid Ungari mõttekoja Political Capital Institute viimastel aastatel koostatud uurimistööd ning Cas Mudde 2007. aasta teos „Populist radical Right parties in Europe“.

1. EUROOPA PAREMÄÄRMUSLIKUD ERAKONNAD

Esimese peatüki eesmärk on leida ühene definitsioon laialivalguvale Euroopa paremäärmusluse kontseptsioonile. Teiseks vaadatakse selle võimalikke mõjusid ühiskonnale ja lõpetuseks saavad tähelepanu paremäärmuserakondade nõrgad küljed. See osa tööst on eeldus järgmistele peatükkidele, mis käsitlevad paremäärmuserakondade koostööd Venemaaga ja selle seost Euroopa Parlamendi (EP) hääletusühtsusega.

1.1. Ideoloogia ja definitsioon

Euroopa paremäärmusparteid ei ole poliitikamaastikul uus nähtus. Sõjajärgsed marginaalsed neo-fašistlike suunitlustega parteid hakkasid sisemiselt uuenema 1980. aastatel. Nii pakkusid nad laiapõhjalisemat esindatust ühiskondades, kus levis rahulolematust traditsionaalsete poliitiliste esindajate ja ideoloogia suhtes. (Ignazi 2003: 1-2) Ühiskonna pettumustunnet ära kasutades muutus paremäärmusliikumine sõltuvaks karismaatilistest juhtidest ja meediateadlikust populismist. Mõlemad kriteeriumid eeldavad madalat poliitilist teadlikkust ja analüüsivõimet, mistõttu tuginevad kaasaegsed paremäärmusparteid Euroopas madalalt haritud kesk- ja alamklassi hirmu- ja pettumustunnetel. (Wodak 2013) Need olid peamiseks eeldusteks järgnenud läbimurdele enamikus Lääne-Euroopa riikides, mida illustreeris ka näiteks suurenenud esindatus Euroopa Parlamendis.

Paremäärmuslusparteid on püütnud defineerida lähtuvalt paljudest erinevatest aspektidest. Näiteks eristatakse ekstreemseid, radikaalseid, terroristlikke liikumisi, uut ja vana äärmuslust, fašismi ja neo-natsismi. Piero Ignazi defineerib kaasaegseid Euroopa paremäärmusparteid (*right-extremist parties*) 2003. aasta teoses „*Extreme right parties in Western Europe*“. Uut tüüpi paremäärmuslikud parteid võib tema sõnul tunda ära järgmiste tunnuslubaduste järgi:

- lubavad kaitsta oma kogukonda võõrmõjude eest;
- säilitavad rahvuslikku identiteeti nii kohalikul, rahvuslikul kui rahvusülesel tasandil;
- tagavad õiguse ja korra;

- pakuvad karismaatilist juhti ja moraalseid standardeid;
- püüdleval individualismi asendamisele traditsionaalsete sotsiaalsete suhetega;
- ning liiguvad edasi tänu autoriteetsele juhile. (Ignazi 2003: 2)

Ajaga on lisandunud nendele tunnustele kriitiline suhtumine Euroopa Liitu ja vastumeelsus Euroopa integratsiooni suhtes. Seda eriti pärast järjepidevat laienemist Ida-Euroopasse. Samuti on hakatud pöörama suurt tähelepanu rahvusriigi suveräänsusele. (Ignazi 2003: 2)

Eelnev definitsioon ei suutnud hõlmata kõiki Euroopa paremäärmusliikumisi, sest oli liiga kitsas. Uute parteide üldnimetuse – populistlik paremäärmus (*populist radical right parties*) - arendas välja Cas Mudde 2007. aastal oma samanimelises teoses. Tema definitsioon on küll minimalistlik, kuid paistab silma madalama radikaalsusega (Mudde 2007: 15-17). Selle grupi esimene tunnus on 1) poliitiline nativism – arusaam, mille kohaselt peaksid riigid olema asustatud eksklusiivselt vaid oma rahvusgrupiga, sest teised rahvused ohustavad riiki. Teiseks iseloomulikuks jooneks pidas Mudde 2) autoriteedilembesust. Oluline osa on ka 3) populismil, mis eristab rikutud eliiti ja õilsat kodanlust. Kusjuures vastandutakse tugevalt nii eliidile kui ka süsteemile, mida see juhib. Populismi alampunktina võib veel eristada süüdlase otsimist globaalsel tasandil ehk globaalsete probleemide süüdistamist oma riigi probleemides.

Mudde minimalistlikku definitsiooni on võimalik kohaldada enamikule paremäärmusparteidele Euroopas. Täielikult tähelepanuta jätab ta eelmisel sajandil tuntuks saanud radikaalsed, fašistlikud ilmingud. Selline lähenemine aitab paremini selgitada Venemaa toetust paremäärmuslikele parteidele hoolimata äärmuslikust fašismivastasusest. Selleks et aga lõplikult omavahel eristada lihtsalt parempoolset poliitikat ja paremäärmuspoliitikat, vaatame Elisabeth Carteri definitsiooni. Tema sõnul eitavad parempoolsed erakonnad inimeste fundamentaalset võrdsust, et õigustada klassierisusi. Paremäärmuspartei eitab lisaks ka peamisi demokraatliku riigi väärtusi. (Carter 2005: 13-23) Käesolev töö toetubki nii Ignazi, Mudde kui Carteri paremäärmusparteide tunnustele.

Erinevalt teistest poliitiliste ideoloogiate esindajatest ei ole Euroopa paremäärmuslased tänaseni suutnud edukalt Euroopa Parlamendi tasandil ühineda ja ilmselt ei suudeta seda ka lähitulevikus (Heymann 2014), sest ka paremäärmusluse sees on ideoloogilised

erinevused riigiti suured. Osade erakondadega on lausa koostöö välistatud. Teisest küljest on nende enda euroskeptitsism takistuseks koostööle, sest see eeldaks ELi reeglite järgi töötamist ja süsteemiga leppimist. (Mahony 2013) Seega, kompromisside leidmiseni jäävad paremäärmuslike vaadetega parteid Euroopa Parlamendi tasandil killustunuks.

1.2. Mõju ühiskonnale

Viimastel aastatel on meedia ja analüütikute huvi paremäärmuserakondade vastu suurenenud. Ungari mõttekoja Political Capital Instituut¹ läbiviidud uuringus „*How to tackle the far-right?*“ väidetakse, et paremäärmuslikud erakonnad väärivad hoolimata oma marginaalsest esindatusest tähelepanu eelkõige kahel põhjusel. Esiteks ohustavad nad oma poliitikaga tavapärast euroopalikku esindusdemokraatiat ja teiseks kujundavad nad üha enam ühiskonna sotsiaalseid hoiakuid ja väärtusi. (Political Capital Institute 2012: 3) Mõlemad nähtused nõrgestavad Euroopa Liidu ühtsust, legitimeerivad poliitilist vägivalda ja manipulatsiooni. Sellisele tegevusele tuleb leida proportsionaalne vastus. Eelkõige tuleb ära hoida nii äärmuslik paanika kui alahindamine.

Teine märkimisväärne paremäärmuslike parteide mõju on teiste erakondade poliitikate neutraliseerimine. Pippa Norris on kirjutanud, et nähes paremäärmusparteide edu ühtedel valimistel, liiguvad teised erakonnad nende positsioonidele tulevikus lähemale, et mitte kaotada ebakindlaid valijaid või neid tagasi võita. (Norris 2005: 29) Selline üldine paremäärmustumine võib kujutada tugevat ohtu demokraatialle. Samas tuleb meeles pidada, et ka paremäärmusparteid on oma ideoloogilisi vaateid parem-vasak skaalal tsentristidele lähemale toonud. Üks näide siinkohal on Prantsuse Front National erakond, mis 2011. aastal uue juhi tulles võttis modernsema, vähem radikaalse suuna, et püüda rohkem hääli nii kohalikel kui Euroopa Parlamendi valimistel. (Wodak et al 2013: 182) Arvamuste paljusus on küll Euroopa Liidu põhiväärtus, kuid ideoloogiline äärmustumine mõjub koostöövõimele negatiivselt.

Paremäärmusparteide Euroopa Liidu vastasus väärrib samuti tähelepanu. Poliitilised analüüsid on leidnud, et immigratsioonivastasus on viimastel aastatel paremäärmusparteide retoorikas asendunud laiapõhjalisema Euroopa Liidu vastasusega.

¹ Political Capital Policy Research and Consulting Institute, www.riskandforecast.com

(Political Capital Institute 2012: 3) Selline tendents lõhestab Euroopa Liidu ühtsust isegi rohkem, sest illustreerib protestimeeleolu kogu süsteemi suhtes mitte lihtsalt rahulolematust ühe poliitikaga. Siiski selgub Eurobaromeetri 2014. aasta uuringust, et avalik arvamus ei ole paremäärmuslike agressioonipüüdlustega kaasa läinud. Selge enamus ehk 56% eurooplastest on Euroopa Liidu tuleviku suhtes positiivselt meelestatud ning 37% negatiivselt. Riiklikul tasandil on pessimism levinud vaid kolmes liikmesriigis: Kreeka, Küpros, Itaalia. Madal optimism esineb Suurbritannias, Prantsusmaal ja Küprosel. (Eurobaromeeter 2014: 11-12) Võttes seda statistikat arvesse, võib väita et populistlikud paremäärmusparteid ei ole avalikkuse enamust veel mõjutada suutnud.

1.3. Paremäärmuslased Euroopa Parlamendis

Selleks, et arvutada paremäärmuslike saadikute häälte osakaalu EP-s, on vaja tuvastada Euroopa Liidu paremäärmuslikud parteid. See ei ole kerge ülesanne, sest tihti mängib suurt rolli konkreetse autori kitsas määratlus. Selles uurimuses võetakse aluseks Cas Mudde paremäärmuslike erakondade jaotus, mis on esiteks kõige uuem autorile kättesaadav liigitus ja teiseks väga hästi põhjendatud (Mudde 2014). Selle jaotuse järgi saadikuid liigitades on Euroopa Parlamendis 50 paremäärmuslikku liiget (tabel 1), mis moodustab vaid 6,6% tervest parlamendist. Kuna paremäärmuslastel ei ole õnnestunud täita fraktsiooni loomiseks vajalikku minimaalset esindatavate liikmesriikide arvu ja teiste fraktsioonidega ei ole nad oodatud koostööd tegema, siis on suur enamus neist kuuluvuseta (NI ehk *non-inscrits*) EP liikmed. Mudde loetletud paremäärmusparteide esindajatest 44 on kuuluvuseta. See aga vähendab nende mõjukust Euroopa Parlamendis, sest nad ei saa olla Euroopa Parlamendi komiteede ja delegatsioonide esimehed ega aseesimehed, nende eelarve on tunduvalt väiksem ja neil on raskem algatada seadusandlikku protsessi. (Rules of procedure 2014: 27-29)

Sellise osalusega on paremäärmuslastel praeguses parlamendikoosseisus võimatu ühtegi hääletustulemust märkimisväärselt mõjutada. Samas on nende osaluse ja mõju uurimine siiski olulised. Esiteks saadab neid osades liikmesriikides üha suurem valimisedu nii kohalikul kui riiklikul tasandil, mis võib viia suurema paremäärmuslaste osakaalule Euroopa Parlamendi järgmistes koosseisudes. Teiseks kujundavad nad üldist poliitilist maastiku mõjutades teiste parteide vaateid rohkem parempoolseteks (Norris 2005: 29).

Tabel 1. Paremäärmuslased Euroopa Parlamendis Cas Mudde liigituse järgi (Votewatch.eu)(Mudde 2014)

	Paremäärmuslike vaadetega EP liikmed	Riigi mandaatide arv kokku	Osakaal kogu riigi mandaatidest
Küpros	0	6	0%
Suurbritannia	0	73	0%
Hispaania	0	54	0%
Portugal	0	21	0%
Iirimaa	0	11	0%
Tšehhi	0	21	0%
Eesti	0	6	0%
Soome	0	13	0%
Saksamaa	0	96	0%
Poola	0	51	0%
Sloveenia	0	8	0%
Slovakkia	0	13	0%
Rumeenia	0	32	0%
Malta	0	6	0%
Luksemburg	0	6	0%
Leedu	0	11	0%
Horvaatia	0	11	0%
Bulgaaria	0	17	0%
Belgia (Vlaams Belang)	1	21	4,8%
Itaalia (Lega Nord)	5	73	6,8%
Rootsi (Sweden Democrats)	2	20	10,0%
Läti (National Alliance)	1	8	12,5%
Kreeka (Golden Dawn)	3	21	14,3%
Ungari (Jobbik)	3	21	14,3%
Holland (Partij voor de Vrijheid)	4	26	15,4%
Austria (Freiheitliche Partei Österreichs)	4	18	22,2%
Taani (Dansk Folkeparti)	4	13	30,8%
Prantsusmaa (Front National)	23	74	31,08%
	50		

Nähtavasti on paremäärmuslus Euroopas vaid osaliselt populaarsust kogunud. Edu valemteid on erinevad autorid väga erinevalt kirjeldanud. Teiste seas on välja toodud näiteks ka kõrge immigratsiooni tase (Swank & Betz 1996), terrorismiaktid (Faiola & Witte 2015), majoritaarne valimissüsteem (Art 2011: 16), karismaatiline juht (Taylor & Walker 2011) ja vastandusmisstrateegia (Rovny 2013: 3). Oma roll võib olla ka pettumisel traditsionaalses poliitikas ning EL-i vastasusel. Nii mõnigi neist ühtib

Venemaa väärtustega, mis näitab, et väärtustepõhine ühisosa on paremäärmuslastel ja Venemaal olemas.

1.4. Poliitiline ühtsus

Poliitiline ühtsus mõõdab ühe grupi koos töötamist mingis kindlas situatsioonis ühe ja sama eesmärgi nimel. Poliitiline ühtsus on oluline, sest see on eeldus lõppsihini jõudmiseks ning mida madalam on poliitiline ühtsus, seda kindlamalt laguneb grupp koost. Grupi liikmetelt oodatakse ühtsust kahel peamisel põhjusel. Esiteks eeldatakse, et nad on liitunud jagatud väärtuste pärast, mille nimel nad on valmis ohverdama. Teiseks on nad justkui sõlminud lepingu, kus grupi huvid peab mingil määral seadma kõrgemale isiklikest, selleks et grupi huve võrreldes teiste gruppidega edendada. (Rahat 2007) Euroopa Parlamendis esindab saadik tinglikult kahte gruppi – see tekitab skisofreenilise olukorra, kus peab valima fraktsiooni vaadete ja rahvusriigi huvide esindamise vahel. Kuid arvestades, et Euroopa Liidu lõppeesmärk on liikmesriikide ühtlustamine ja koostöö edendamine, peaks eelistama just ELi huve.

Grupi poliitilise ühtsuse tekkimise jaoks on kõige olulisem liikmete tugev sotsiaalne identifitseerimine grupiga. (Huddy 2013: 533) Vaid nii on võimalik grupi huve prioriteediks seada ja selle huvide eest seista. Seega selleks, et Euroopa Parlamendi ühtsus oleks suur, peaksid saadikud end tugevalt seostama Euroopa identiteediga, isegi rohkem kui rahvusriigi omaga. Paremäärmusideoloogia on aga tugevalt rahvusriigiga seotud. (Ignazi 2003: 2) Selle eelduse järgi peaks olema selge, et suveräänsusest loobumine Euroopa huvide nimel on neile vastuvõetamatu ning nende mõju ühtsusele on negatiivne. Kuna madal poliitiline ühtsus raskendab eesmärgipärast tegevust, siis on see otseselt rivaalgrupi huvides. Seega Venemaa huvides on toetada paremäärmuslasi, kelle osalus Euroopa Liidus raskendab sihipärast tegevust.

Selles peatükis käsitleti paremäärmusparteide ideoloogiat ja definitsiooni. Selge ja oluline eristus tehti parempoolse poliitika ja paremäärmuspoliitika vahel. Paremäärmusliikumise mõjudena toodi välja sallimatuse ja süsteemivastasuse levitamine lihtsakoeliste loosungitega, teiste erakondade ideoloogia neutraliseerimine ja Euroopa Liidu vastasuse agiteerimine. Samuti defineeriti paremäärmuslased Euroopa Parlamendis ning loodi teoreetiline raamistik ühtsuse uurimiseks.

2. EUROOPA PAREMÄÄRMUSE KOOSTÖÖ VENEMAAGA

Teine peatükk seletab Euroopa paremäärmuslaste ja Venemaa koostööd. Otsitakse vastust küsimusele, mis ajendab ühest küljest Venemaad ja teisest paremäärmusparteisid koostööd tegema hoolimata tugevast ideoloogilisest vastasseisust minevikus. Teises alapeatükis jõutakse aga käesoleva uurimistöö haripunkti koostöö osas. Nimelt uuritakse, kes omavahel koostööd teevad ja kui intensiivselt, et tekitada reaalne ülevaade koostöö aspektidest.

2.1. Koostöö ajendid

Mistahes koostöö eeldab alati mõlema poole motivatsiooni. Hoolimata ajaloolisest vastasseisust on Euroopa paremäärmuslus ja Venemaa leidnud ühised huvid, kuid kohati on koostöö võimalikkust ja eesmärke siiski keeruline mõista. Selles alapeatükis otsitakse esmalt seletust Venemaa huvidele ja seejärel paremäärmuserakondade motivaatoritele omavahelises koostöös.

Venemaa välispoliitikat on paljud autorid pidanud puhtpragmaatiliseks (Sakwa 2007: 7; Orenstein 2014; Polyakova 2014). Richard Sakwa defineerib Venemaa välispoliitilise suuna uueks realismiks (*new realism*). Seda iseloomustab majandushuvide prioriteetsus, välispoliitika kasutamine nende edendamiseks ning ennekõike Venemaa nägemine alternatiivse jõuna Lääne maailmale, kuhu teda ei kaasatud (Sakwa 2007: 7-12). Paindlikum versioon sellest toimis Venemaal juba 90ndatel. Putin pööras aga teravamalt tähelepanu Venemaa allasurutusele maailmapoliitikas ja alustas teadlikuma ambitsioonide ja meetmete ühildamisega. (Gorodetsky 2003: 175) Selleks laenati palju Nõukogude Liidu aegseid propaganda ja poliitilise mõjutamise meetodeid. Sinikukka Saari toob välja kolm ametlikku kanalit, mida nõ humanitaarse trendina välispoliitiliselt kasutatakse. Nendeks kanaliteks on vastava riigi venemeelsed erakonnad, kodanikuühiskond ja meedia. (Saari 2011: 3-4)

Need pragmaatilised vahendid on nähtavad ka koostöös Euroopa paremäärmusparteidega, keda Venemaa vajab peamiselt kolmel põhjusel:

destabiliseerimine, Vene režiimi ja poliitika õigustamine võõrsil ning desinformatsiooni levitamine (Juhász et al 2015: 7). Venemaa sihipärane NATO, Euroopa Liidu ja Euroopa ühiskonna lõhestamise püüd on Neumanni sõnul Lääne enda pikaaegse üleoleva suhtumise tulemus. Teoses „*Uses of the Other: the East in European Identity*“ väidab ta, et on vaid aja küsimus, mil allasurutud „Teine“ õpilase rollist väsib ja õpetaja autoriteedi kahtluse alla seab. (Neumann 1999: 108) Nii on ka Venemaa pöördunud Lääne tunnustuse teenimiselt selle jõulisele haaramisele (Hedenskog et al 2012: 1). Humanitaarse välispoliitilise trendina rakendab Venemaa paremäärmuserakondi vastase nõrgestamisel, selleks et oma positsiooni tugevdada.

Teine motivaator on oma poliitika ja režiimi legitimeerimine Euroopas (Juhász et al 2015: 7). See toimib osaliselt ühiste väärtuste ja vaadete najal. Samas oleks liialdus seda ideoloogiliseks koostööks nimetada, sest Venemaa suhtumine paremäärmuslusse mujal, näiteks Ukrainas, on kategooriliselt vastupidine. Euroopas ajendavad Venemaad eelkõige pragmaatilised kaalutlused nagu ka Sinikukka Saari kirjeldab (Saari 2011: 3-4). Kolmas paremäärmuslike erakondade funktsioon Venemaa jaoks on venemeelse informatsiooni ja propaganda levitamine ühiskonnas (Juhász et al 2015: 7). Need kaks viimast funktsiooni on omavahel seotud, sest paremäärmuslike poliitikute avaldused legitimeerivad Vene poliitikat ning nad kasutavad selleks tihti Venemaa enda retoorikat. (Shekhovtsov 2014a)

Venemaad motiveerib paremäärmusparteidega koostööd tegema eeskätt välispoliitiline pragmatism, kuid Euroopa paremäärmuspartide eesmärged on esmapilgul isegi keerulisem mõista. Tundub, et ühest küljest seistakse rahvusriikide huvid ja julgeoleku eest ning samal ajal tehakse koostööd Euroopa ühe suurima vastasega. Ka ajalooliselt olid marurahvuslikud paremäärmuslikud parteid kommunismi ja Venemaa radikaalsed vastased. Uus trend näitab aga kiiret suhete soojenemist. Nagu esimeses peatükis kirjeldati, aitab sellele ühelt poolt kaasa paremäärmusparteide peamise temaatika muutus immigratsioonilt Euroopa Liidu vastasusele ja teiseks on paremäärmuslus ise muutunud vähem radikaalseks. (Wodak et al 2013: 182) Need kaks asjaolu on kahtlustäratava koostöö eeldusteks. Täpsemad põhjused on võimalik jagada kolmeks²:

² Mõne teooria kohaselt peaks nende hulka kuuluma ka neljas - strateegiline energiapoliitika (Shekhovtsov 2014), kuid üldistusena kogu Euroopa paremäärmusliikumisele seda tuua ei saa.

autoritaarne konservatism, Euroopa Liidu ja transatlantiliste suhete vastasus ja organisatoorne abi.

Nagu eelnevalt argumenteeritud, on koostöö nimetamine ideoloogiliseks liialdus. Samas on osapooltel nii mõnigi ühine väärtus. Paremäärmuslike erakondade üks peamistest ideaalidest on tugev rahvusriik. Siinkohal tuuakse Venemaa autoritaarset poliitilist süsteemi positiivse eeskujuna. Briti paremäärmuspartei UKIP liider Nigel Farage on nimetanud Putinit hiilgavaks strateegikuks ja Prantsuse Front Nationali esinaine Le Pen näeb teda kristliku Euroopa tsivilisatsiooni kaitsjana. Samuti idealiseeritakse riigi kontrolli strateegiliste sektorite üle vastukaaluks liberaalsele turumajandusele. (Polyakova 2014) Lisaks laenatakse palju rahvusliku isolatsioonipoliitika retoorikast, eriti arvestades asjaolu, et ka Venemaa tegeleb üha suurenevate immigratsiooniprobleemidega. (Shekhovtsov 2014a)

Paradoksaalsel kombel soovib enamik paremäärmuslastest lõhkuda Euro-Atlandi ühiskonda, kuid rahvusliku isoleerimise asemel taotleb nii mõnigi neist suuremat Venemaa kaasamist. (Political Capital Institute 2014: 4) See on ühtlasi teine paremäärmusparteide koostöö motiiv - ühiselt ollakse vastu nii Lääne institutsioonidele kui ka liberaalsetele väärtustele. Erinevalt populaarsest arvamusest pole otsene finantsabi Venemaalt tõestust leidnud. Samas paremäärmusliikumise jaoks on oluliseks osutunud ka parteikorralduslik ja meedia-alane toetus ja koolitus. Siin on jällegi näha Venemaa humanitaarse välispoliitilise trendi rakendumist. (Saari 2011: 3)

2.2. Koostöö vormid

Käesoleva töö selguse huvides on oluline selgitada ka, mida mõistetakse Venemaa all. Venemaa ja Vene Föderatsioon ei ole küll samatähenduslikud, kuid sageli tihedamas seoses kui tavapärastele demokraatlikele riikidele kombeks. Tavapäraselt võiksime paremäärmusliikumiste koostööd vaadelda esiteks valitsuse ja parlamendi tasemel, sealhulgas isikud ja institutsioonid, kellel on volitused esindada riiki. Teisalt võib koostöö Venemaaga tähendada riigisüsteemist väljaspool asuvat osa – poliitiline ja majanduslik eliit, pangad, kodanikuühiskond ja suurettevõtted. Venemaa puhul on need omavahel seotud, sest rahvas toimib võimu poolt antud diskursuse alusel ning omakorda taastoodab seda. (Morozov 2015: 11) Sellises poliitilises kultuuris on ametliku võimu

ja avalikkuse vabal tahtel keeruline vahet teha. Käesoleva töö jaoks ei ole see ka prioriteet, sest lähtutakse eeldusest, et diskursus ja motiivid on üldjoontes samad. Seega Venemaa all peetakse silmas ideoloogia ja diskursuse kandjaid, olgu selleks siis riik või rahvas.

Venemaa ja Euroopa äärmuslaste sõbralikud suhted on võrdlemisi uus nähtus, kuid ei ole nii üllatav kui pealtnäha tundub, nagu selgus eelmistes alapeatükis leitud väärtuste ja strateegia kattuvustest. Political Capital Instituut oli 2009. aastal enda sõnul esimeste seas, kes pööras tähelepanu paremäärmuslike parteide venemeelsusele. Alates sellest on Venemaa poliitiline mõju Euroopas aina suurenenud. (Juhász et al 2015: 7) Üldise Euroopa paremäärmuserakondade venemeelsuse kaardistamisel tegi ülevaatliku uurimuse see sama Ungari mõttekoda Political Capital Instituut. 2014. aasta uurimuses jaotati erakonnad avalike seisukohtade alusel venemeelsuses kolme rühma – pühendunud; avatud/neutraalne ja vaenulik (Tabel 2).

Enamik Euroopa paremäärmusparteidest langes esimesse kategooriasse. See koondab avalikult Venemaa poliitikaid õigustavaid erakondi, mis omakorda jaguneb kaheks. Üks osa erakondadest soosib koostööd idanaabriga strateegilistel põhjustel (välis- ja majanduspoliitilised huvid edendamine) ja teine ideoloogilistel (eeskujulike väärtuste ja riigikorralduse esindaja). Avatud/neutraalsed erakonnad on enamasti negatiivselt või neutraalselt meelestatud, kuid toetavad Venemaad mingitel kindlatel teemadel. Kolmandasse kategooriasse kuuluvad konkreetsel põhjusel Venemaaga vaenujalal olevate riikide erakonnad, nagu näiteks Rumeenia ja Läti. (Political Capital Institute 2014: 6) Cas Mudde on kritiseerinud selle uurimuse valimit. Tema alternatiiv hõlmab vaid EL-is olulisi³ paremäärmuserakondi. (Tabel 3) (Mudde 2014)

³ Kõik paremäärmusparteid, mis 2014. aasta lõpus olid rahvusparlamentides või Euroopa Parlamendis esindatud. Saksamaa NPD on välja jäetud, sest kogus vaid 1% häältest. (Mudde 2014)

Tabel 2. Political Capital Instituudi jaotus Euroopa parteide toetusest Venemaale (*The Russian Connection 2014: 7*)

Riik	Pühendunud	Avatud/neutraalne	Vaenulik
Austria	FPÖ		
Belgia	VB		
Bulgaaria	ATAKA		
Horvaatia		HSP (neutraalne)	
Tšehhi	DS		
Taani		DF (avatud)	
Eesti		EIP (neutraalne)	
Soome			PS
Prantsusmaa	FN		
Saksamaa	NPD		
Kreeka	XA		
Holland		PVV (avatud)	
Ungari	Jobbik		
Itaalia	LN, FN		
Läti			VL-TB/LNNK
Leedu	TT		
Poola	SRP	LPR (avatud)	
Rumeenia			PRM
Slovakkia	SNS, L'SNS		
Rootsi		SD (avatud)	
Suurbritannia	BNP		
Kokku	15	6	3

Tabel 3. Cas Mudde paremäärmuserakondade jaotus venemeelsuse alusel (*Mudde 2014*)

Poolt	Neutraalne	Vastu
Ataka (Bulgaaria)	DF (Taani)	NA (Läti)
FN (Prantsusmaa)	HSP (Horvaatia)	
LN (Itaalia)	FPÖ (Austria)	
Jobbik (Ungari)	PVV (Holland)	
XA (Kreeka)	SD (Rootsi)	
	VB (Belgia)	
5	6	1

Kahe uuringu vahel on märkimisväärsed erinevused. Esimene uuring (tabel 2) näitab paremäärmuserakondade palju suuremat toetust Venemaale. Analüüsi 24 erakonda ning enamik ehk 15 hinnati Venemaale truuks. Cas Mudde 12 erakonna analüüsist (tabel 3) selgub, et vaid 5 on Venemaa poolt ja 6 erakonda on neutraalsed. Vastu oli vaid Läti partei Rahvuslik Liit (NA). Lisaks kategoriseeris Mudde Austria paremäärmuspartei FPÖ erinevalt esimesest uuringust neutraalseks. Selline võrdlusmoment on väga vajalik, sest näitlikustab ka nii kirjanduses kui meedias kajastatavat segadust. Esiteks ei suudeta kokku leppida kui palju paremäärmuserakondi on Euroopas ehk mida lugeda paremäärmuslikuks. Teiseks ilmnes erakondade venemeelsuse defineerimise keerulisus. Need erimeelsused on eelduseks meedias tekkinud paanikale ja levivatele eksiarvamustele.

Erinevuste peamine põhjus on tihti allikates. Näiteks on erakondade programmid enamasti vähem Vene-meelsed kui nende liikmed oma intervjuudes (Mudde 2014). Peamine paremäärmuslike erakondade eesmärk on rahvuslike huvide eest seismine. Selles küsimuses nähakse EL-i ja USA-d takistava jõuna. Venemaa on aga kas strateegiline partner või ideoloogiline eeskuju. Igapäevaselt on Venemaa-teemaline retoorika erakondadel väike (Mudde 2014). Seega võib väita, et tihedad suhted Venemaaga pole mingil moel nende parteide iseloomulikuks jooneks. Ühendavaks tunnuseks on pigem anti-Euroopa kui pro-Venemaa hoiak. (Mudde 2014) Erakondade venemeelsed avaldused on palju diskussiooni tekitanud, kuid mõnel juhul on üle reageeritud. Näiteks pole levinud lood majanduslikust toetusest parteipoliitika elluviimiseks senini tõestust leidnud. (Political Capital Institute 2014: 5)

Osaliselt võib erandiks lugeda Prantsusmaa paremäärmuspartei Front Nationali laenusaagat. 2014. aastal sai FN 9,4 miljoni euro suuruse laenu Moskvas asuvalt Tšehhi-Vene pangalt FCRB⁴, mille eesmärk on toetada parteid 2017. aasta Prantsuse presidendivalimiste kampaanias. Kuulduste järgi oli see vaid esimene osa 40 miljoni euro suurusest laenust. (Harding 2014) Lisaks on erakond tunnistanud kahe miljoni euro laenamist Küprosel asuva Vene sidemetega ettevõttelt Vernonsia Holdings. Samas on nad kategooriliselt eitanud, et laenud tõid kaasa poliitilisi kohustusi Venemaa ees. Laenutaotlusi esitati ka Lääne pankadele, kuid ühtki neist ei rahuldatud. (Rettmann

⁴ The First Czech-Russian Bank (FCRB)

2014) Mõlemad laenud on meedias palju kajastust saanud, kuid tegelikult pole laenudega valimiskampaania rahastamine ka teiste erakondade praktikas ebatavaline. Teiseks on tegemist erandliku juhtumiga, mida ei saa laiendada teistele paremäärmusparteidele. Näiteks Austria FPÖ juhid Strache ja Vilimsky on korduvalt eitanud Venemaalt rahalise toetuse saamist (Mudde 2014).

Isikute omavahelist suhtlust on olnud palju ja seda on ka lihtsam tõestatada. Paljude Euroopa paremäärmusparteide juhid on püsivates sidemetes Venemaa eliidiga. Teiste seas on ka Marie Le Pen ja Heinz-Christian Strache käinud Venemaal Euroopa probleeme arutamas ja ühisosa avastamas. 2014. aasta Krimmi referendumil osalesid mitmed paremäärmuslikud liidrid vaatlajatena. Vene meedias kasutati neid propaganda tegemiseks, sest nad väljendasid selgelt veendumust, et kogu ettevõtmine oli seaduslik. Hilisem näide on Marine Le Peni lähim nõunik – Emmanuel Leroy, kes muude arvukate pro-Venemaa ettevõtmiste ja avalduste kõrval osales veel hiljuti Donetsk Rahvavabariigi rajamise tähtpäeval (Vaux 2015).

Lisaks on alust arvata, et Venemaa huvi on üle-Euroopalise äärmusparteide võrgustiku loomine. Prominentne Ühtse Venemaa liige kohtus pärast Euroopa Parlamendi 2014. aasta valimisi suurte paremäärmusparteide juhtidega, et nendevahelist koostööd organiseerida ja seeläbi efektiivsemalt Euroopa Liidule vastu seista. (Mudde 2014) Tegemist on olnud pigem ebaoluliste sündmustega, kuid isiklike suhete tekkimine võib olla aluseks ka parteidevahelise koostöö tugevnemisele.

Teises peatükis selgus, et paremäärmusluse ja Venemaa koostöö on esiteks ülepaisutatud ja teiseks paljude eksiarvamustega sisustatud teema. Veel ei ole tõestatud ühtegi ebaseadusliku koostöö vormi. Pigem on tegemist pragmaatilise ja osaliselt ka väärtuste jagamisel põhineva koostööga. Kohati püütakse ekslikult neid ajendeid üksteisele vastandada. Ilmingud mõlemast on aga selgelt eristatavad. Üksteisele toetutakse pigem organisatoorses abis, isiklikes suhetes ja avalikus retoorikas. Seega on paremäärmusluse tugevnemine Euroopas vaid osaliselt Venemaa abiga seotud. Teisalt ei tohiks see teadmine sundida teemat unustama, sest paremäärmusluse tugevnemine on võib olla seotud Euroopa Liidu ühtsusega. Just selline olukord on Venemaa agressiivse välispoliitika jaoks soodne (Polyakova: 2014).

3. EUROOPA PARLAMENDI HÄÄLETUSSTATISTIKA ANALÜÜS

Eelmistes peatükkides selgus, et paremäärmusparteid on Euroopas üha tugevnev trend ja viimastel aastatel on nad hakanud erinevatel tasanditel Venemaaga koostööd tegema. Käesolevas peatükis püütakse näidata, et paremäärmusliikumine ja selle Vene-meelsus vähendab Euroopa Liidu poliitilist ühtsust. Nii on ka Venemaa kaudselt EL-i lõhenemisega seotud, sest toetab EL-i vastast liikumist ja seeläbi suurendab Euroopa Parlamendis Vene huvide eest seisvate partnerite hulka. Nende eelduste tõestamiseks analüüsitakse Euroopa Parlamendi Venemaa huvidega seotud resolutsioonide lõpphääletusi. Esimene resolutsioon, mis vaatluse alla võeti on MTÜ Memoriali sulgemise vastu. Teine resolutsioon on seisukohavõtt seoses olukorraga Ukrainas juulis 2014. Kolmas resolutsioon on seotud Gruusia assotsiatsioonileppega.

3.1. Metodoloogia

Uurimisprotsess koosneb kolmest etapist. Esimese etapi eesmärk on tõestada, et resolutsiooni ettepanekud on tugevalt seotud Venemaa huvidega ning on Venemaa suhtes negatiivse alatooniga. Sedasi on võimalik aimata, millistel kaalutlustel Parlamendi liikmed lõpphääletusel otsuse tegid. Olles tõestanud, et resolutsioonid on Vene-meelsed, võrreldakse üldist hääletusstatistikat, et näidata, et just paremäärmuslased olid kõige ühtsemalt nende resolutsioonide vastu. See annab alust arvata, et paremäärmuslaste osakaal mõjutab ka liikmesriigi hääletusühtsust. Kolmandas etapis analüüsitakse järjest iga resolutsiooni lõpphääletuse hääletamistatistikat ja seost poliitiliste vaadetega. Uurimuse eeldus on, et paremäärmusparteid kaitsevad Euroopa Parlamendis Venemaa huvisid, hääletades tema huvidega vastuolus olevate ettepanekute vastu ja vähendades Euroopa Parlamendi hääletusühtsust.

Selleks püütakse näidata statistiliselt olulist seost kahe muutuja vahel: liikmesriigi paremäärmuslike saadikute osakaal ning vastava riigi kõigi saadikute ühtsus hääletamisel vastavalt resolutsioonile. Andmetes on kajastatud hääletusühtsus riigiti ja paremäärmuslaste osakaalu selles, kuna eesmärk on näidata, et paremäärmuslaste osakaal on negatiivses seoses Euroopa Parlamendi hääletusühtsusega. Kõik kasutatavad

andmed pärinevad poliitiliselt neutraalse rahvusvahelise vabaihenduse VoteWatch portaalt. Selleks määratleti kõigi paremäärmuslike saadikute (tabel 1) hääl vastava resolutsiooni puhul. Muutujate seost vaadatakse regressioonanalüüsis, et tõestada või ümber lükata käesoleva töö sissejuhatuses püstitatud hüpotees: mida rohkem on liikmesriigi saadikute hulgas paremäärmuslasi, seda väiksem on liikmesriigi hääletusühtsus Vene huvide vastastes resolutsioonides. Siinkohal tunnistatakse suurt eeldust, et saadikute hääl põhines vaid Vene huvidel. Selle otsuse kaitsemiseks pööratakse iga resolutsiooni sisule suurt tähelepanu.

3.2. Memoriali sulgemise resolutsioon

Juulis 2012 tutvustati Venemaal seadust välisagentide kohta. Selle kohaselt peavad kõik välisrahastust saavad poliitilise suunaga organisatsioonid end valitsuses välisagendina registreerima. MTÜ Memorial, mis tegeles peamiselt nõukogudeaegse repressiooni aga ka tänapäeva Venemaal leviva diskrimineerimise hukkamõistuga, läbis seejärel ümberkorraldusi ja keeldus end registreerimast. 2014. aasta 13. oktoobril algatas Vene Föderatsiooni justiitsministeerium kohtuasja, et lõpetada Memoriali tegevus. Põhjenduseks toodi organisatsiooni ebakorrektnen registreering. Mitmed juristid on väitnud, et sellel nõudel ei ole õiguslikku alust. Euroopa Parlamendi viie fraktsiooni liikmed algatasid resolutsiooni ühisettepaneku eesmärgiga väljendada vastuseisu Memoriali sulgemisele. Resolutsiooni kohaselt on välisagentide seadus vastuolus Venemaa osalusega Euroopa Nõukogus ja OSCE-s. Samuti nõuti selle teema tõstatamist kohtumistel Venemaa esindajatega. (RC-B8-0164/2014)

Memoriali sulgemise vastane resolutsioon on otseselt Venemaa käitumise suhtes kriitiline. Seetõttu on selgem, millistel kaalutlustel Parlamendi saadikud võisid otsuse teha ja seega ka statistiline analüüs usaldusväärsem. Resolutsioonis on 16 ettepanekut, millest 9 kritiseerisid Venemaa riigikorraldust või sisepoliitikat. Lisaks kirjeldati kümnes ettepaneku punktis probleeme demokraatlike väärtuste ja inimõiguste täitmisega Venemaal. Arvestades, et paremäärmuslaste üks peamistest väärtushinnangutest on rahvusriigi suveräänsus, siis on arusaadav, et Euroopa Liidu sekkumist Venemaa siseasjadesse nad ei toeta. Lisaks toetub paremäärmuslik ideoloogia tugeva riigi kontseptsioonile. (Ignazi 2003: 2) Seega, ei tekita kodanikuühiskonna mõjutamine paremäärmuslastes ilmselt samuti vastuseisu.

Järgnevalt esitatakse mõned ettepanekute katkendid ning võimalikud põhjused, miks paremäärmuslased neile vastanduvad (tabel 4). Need põhjused tulenevad nii paremäärmuslaste vaadetest kui ka lähedaste suhete kaudu tekkinud Venemaad-mõistvast suhtumisest. Näiteks intervjuus Der Spiegeliga õigustas FN esinaine Marine Le Pen samuti Venemaa siseriiklike huvide prioriteetseks seadmist.⁵

Tabel 4. Vabaihendus Memoriali sulgemise vastane resolutsioon (RC-B8-0164/2014)

Ettepanek nr.	Katkend vene huvide vastasest ettepanekust	Vastuolud paremäärmuslusega
1.	„mõistab teravalt hukka Venemaa justiitsministri üleskutse ülemkohtule lõpetada sõltumatu inimõiguste organisatsiooni Memoriali tegevus [...]“	Suveräänsuse rikkumine
4.	„[...] välismaalt raha saavate vabaihenduste poliitilise tegevuse määratlus on nii lai, et võimaldab tegelikult valitsusel kontrollida peaaegu iga avaliku eluga seotud organiseeritud tegevust [...]“	Tugev riigi kontroll on soositav
9.	„tunneb sügavat muret, et Venemaa ei täida oma rahvusvahelisi juriidilisi kohustusi Euroopa Nõukogu ja OSCE liikmena ega austa peamisi inimõigusi ja õigusriigi põhimõtteid [...]“	Siseriiklikud huvid on esmatähtsad;
10.	„[...] nõuab, et Venemaa pööraks praeguse suundumuse ümber [...]“	Suveräänsuse rikkumine

Vabaihendus Memoriali sulgemise vastase hääletuse uurimise teises etapis vaadatakse Votewatch.eu portaalist pärinevat hääletusstatistikat ja selle koostöös püstitatud hüpoteesiga. Hääletusstatistikat kajastava veebilehe Votewatch.eu andmetel oli Memoriali sulgemise vastase resolutsiooni hääletustulemus poliitiliste gruppide lõikes suhteliselt üksmeelne. Resolutsioon võeti vastu 529 poolt (85%) ja 57 vastu häälega (9%), 34 parlamendi liiget jäid erapooletuks. Peamiselt jäid neutraalseks euroskeptilise EFDD ja vasakäärmusliku GUE/NGL fraktsiooni liikmed (Closing down... 2014).

⁵ Marine Le Pen intervjuus ajalehe Der Spiegeliga: “I have a certain admiration for Vladimir Putin because he doesn't allow decisions to be forced upon him by other countries. I think he focuses first and foremost on what is good for Russia and the Russians” (Rohr 2014)

Kui EFDD ja GUE/NGL olid hääletusel sisemiselt lõhestunud, siis paremäärmuslased kujundasid ainsa ühtse opositsioonijõu. Nende madala esindatuse tõttu EP-s kujunes aga vastuhäälte osakaal marginaalseks. Kohal oli 48 paremäärmuslast⁶, 40 hääletas vastu ja 5 poolt, 3 jäid erapooletuks. Poolt hääletasid Läti ja Taani saadikud. Sellest hoolimata võib resolutsiooni hääletuse ühtsuse põhjal väita, et paremäärmuslased on Euroopa Parlamendis peamine grupp, kes kaalutleb hääletamisel Venemaa huvisid. Samas on ka euroskeptikute ja vasakäärmuslaste seas venemeelseid saadikuid. (VoteWatch 2014a) Neil on aga selleks teised põhjused, mida käesoleva teema juures ei käsitleta.

Järgnevalt püütakse EP hääletusühtsust seletada regressioonanalüüsiga, vaadates Memoriali teemalise resolutsiooni hääletusstatistikat ja võttes sõltumatuks muutujaks paremäärmuslaste osakaalu liikmesriigis. Tabelis 6 selgub, et mudel on statistiliselt oluline. Seega saab järeldada, et on olemas seos Euroopa Parlamendi hääletusühtsuse ja paremäärmuslaste osakaalu vahel selle resolutsiooni puhul. Veelgi enam tabelist 7 selgub, et tegu on negatiivse seosega. See tähendab, et mida suurem on paremäärmuslaste osakaal, seda väiksem on EP hääletusühtsus nii riigiti kui parlamendiülesest. Seose olulisusele räägib vastu antud mudeli sobivus. Tabel 5 näitab, et see mudel seletab vaid 17,8% juhtudest. Seega pole paremäärmuslaste osakaal ainus tegur, mis mõjutab EP hääletusühtsust ning põhjusi tuleks otsida veel mujalt. Sellele väitele annab kinnitust tabel 7, kus mudeli konstant on antud juhul 89,366. See konstant näitab, et juba enne paremäärmuslaste osakaalu arvestamist oleks hääletusühtsus 89,366%. Seega on EP hääletustulemused ebahühtsed juba enne paremäärmuslaste osakaalu muutuja kaasamist.

Tabel 5. Mudeli kokkuvõte (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	R	R ruut	Kohandatud R ruut	Hinnangu standardhälve
Memorial	,455 ^a	,207	,178	18,79247

a. Ennustajad: (Konstant), Paremäärmuslaste osakaal

⁶ Siin ja edaspidi kasutatakse analüüsis vaid tabelis 2 defineeritud paremäärmusparteidest pärit saadikute hääli.

Tabel 6. Dispersioonanalüüs (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	Ruutude summa	df	Ruutkeskmine	F	Olulisus
Regressioon	2492,265	1	2495,265	7,066	,013 ^a
Memorial Jääk	9535,235	27	353,157		
Kokku	12030,5	28			

a. Ennustajad: (Konstant), Paremäärmuslaste osakaal

Tabel 7. Koefitsendid (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	Standardiseerimata koefitsendid		Standardiseeritud koefitsendid	T	Olulisus
	B	Standardhälve	Beeta		
Memorial (Konstant)	89,366	4,187		21,343	,000
Paremäärmuslaste osakaal	-,918	,345	-,455	-2,658	,013

3.2. Ukraina resolutsioon

Ukraina kriisi jooksul on Euroopa Parlament mitmeid vastavateemalisi resolutsioone koostanud. Praeguse, kaheksanda Parlamendi koosseisu esimene resolutsioon Ukraina kriisi ja Venemaa suhete teemal võeti vastu 17. juulil 2014. Ukraina kriis oli siis täies hoos, mille tõestuseks on samal päeval Ukraina õhuruumis alla tulistatud reisilennuk MH17. Enne seda jõudis aga EP vastu võtta resolutsiooni, mille peamised teemad olid assotsieerimis- ja vabakaubandusleping ELi ja Ukraina vahel, ELi soovitud siseriiklikeks reformideks ning sõjaline konflikt Venemaaga. Need kõik on oluliselt seotud Venemaa huvidega, sest Ukraina asub Venemaa mõjusfääris, (Frellesen & Rontoyanni 2007: 240) kuid EL-ile lähenemine tähendab Ukraina kaugenemist Venemaast ja tema Euraasia Liidu ideest. (Deyermont 2014) See annab aluse eeldada, et paremäärmuslased kaalusid hääletamisel Venemaa huvisid.

Näitamaks, et Venemaa huvid on siin märkimisväärselt esindatud, tuuakse järgnevalt mõned katkendid ettepanekutest (RC-B8-0025/2014):

1. „[...] Venemaa osaleb sõjalises tegevuses ja varustamises [...]“
2. „mõistab hukka Venemaa agressiooni Krimmis [...]“
3. „peab õigeks praeguste sanktsioonide laiendamist [...]“

4. „[...] et Venemaa kihutusel tegutsevad mässulised ja palgasõdurid on põhjustanud inimõiguste ja humanitaarolukorra halvenemise Ida-Ukrainas ja Krimmis [...]“
5. „kutsub liikmesriike üles tagama piisava gaasivarustuse gaasi vastassuunavoo kasutamisega ELi naaberriikidest [...]“

Venemaa ise ei tunnistanud ametlikku osalemist sõjalises tegevuses, Krimmi referendumi ebaseaduslikkust ega mässuliste varustamist. Mitmed nimekad paremäärmusparteide liikmed käisid ise Krimmis olukorda vaatlemas ja õigustasid Venemaa tegevust (Shekhovtsov 2014b). Pigem süüdistatakse Ukraina kriisis USA-d Venemaa õigustamatus demoniseerimises. (Rohr 2014) Niisiis on Venemaa huvid ka selle resolutsiooni puhul paremäärmuslaste hääle otsustamisel olulised.

Olles näidanud, et ka Ukraina kriisi teemal on Venemaa huvid suured ja paremäärmuslased neid toetavad, illustreeritakse seda järgnevalt hääletustulemustega. Poliitiliste gruppide lõikes olid paremäärmuslased jällegi kõige ühtsem resolutsiooni vastane. Kohal olnud 47-st hääletas 4 poolt ja 43 vastu. Mitte keegi ei jäänud erapooletuks. Statistilist ebakõla tekitasid jälle Läti ja Taani paremäärmuslased. Mitmed vasakäärmuslased ja EFDD liikmed jäid erapooletuks. Samas kõik vastuhääled kokku jagunesidki nende kolme grupi vahel. Seega on ilmnenud, et Euroopa Liidu ühtsuse vähenemine ei ole seotud mitte ainult paremäärmuslastega vaid ka euroskeptikute ja vasakäärmuslastega. (VoteWatch 2014b)

Edasi vaadatakse Ukraina teemalise resolutsiooni hääletusühtsuse seost paremäärmuslaste osakaaluga liikmesriigis. Tabelist 9 on näha, et koostatud mudel on sarnaselt Memoriali resolutsiooniga statistiliselt usaldusväärne. Ootuspäraselt on seos muutujate vahel negatiivne, kuigi veidi nõrgem kui Memoriali resolutsiooni puhul (tabel 10). Taas kerkib esile probleem mudeli sobivusega, mis on sobiv vaid 13,9% juhtudest (tabel 8). Niisiis selgub jällegi, et paremäärmuslaste osakaal ei ole ainus hääletusühtsust mõjutav tegur. Mudeli konstant on 80,057 (tabel 10), mis tähendab, et leiame taas kinnitust teiste muutujate kaasamise vajadusele, selleks et hääletuse ebahühtsust seletada.

Tabel 8. Mudeli kokkuvõte (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	R	R ruut	Kohandatud R ruut	Hinnangu standardhälve
Ukraina	,412 ^a	,170	,139	23,74714

a. Ennustajad: (Konstant), Paremäärmuslaste osakaal

Tabel 9. Dispersioonanalüüs (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	Ruutude summa	Df	Ruutkeskmine	F	Olulisus
Regressioon	3110,172	1	3110,172	5,515	,026 ^a
Jääk	15226,021	27	563,927		
Kokku	18336,193	28			

a. Ennustajad: (Konstant), Paremäärmuslaste osakaal

Tabel 10. Koefitsendid (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	Standardiseerimata koefitsendid		Standardiseeritud koefitsendid	T	Olulisus
	B	Standardhälve	Beeta		
Ukraina (Konstant)	80,057	5,242		15,272	,000
Paremäärmuslaste osakaal	-1,117	,475	-,412	-2,348	,026

3.3. Gruusia assotsieerimislepe

Gruusia ja ELi koostöö algus jääb 1990-ndatesse aastatesse, kuid alles alates 2003. aastast on koostöö muutunud intensiivsemaks. Sellest saati on käinud koostöö erinevate programmide raames. Tänapäevaks on Gruusia ametlikult avaldanud soovi EL-iga liituda. 2014. aastal allkirjastati assotsieerimisleping ning põhjalik ja laiaulatuslik vabakaubandusleping. (EU-Georgia relations 2014) Üha süvenevad koostööd EL-i, NATO ja USA-ga nähakse püüdlusena eemalduda Vene mõjusfäärist (Saakashvili... 2011). Venemaa on tõestanud nii Gruusia kui Ukraina sõjas, et on valmis oma huve agressiivse välispoliitikaga kaitsma. Resolutsioon Gruusia assotsieerimislepingu heakskiitmisest on seega Vene huvide vastane. Seda illustreerivad ka väljavõtted resolutsiooni ettepanekutest, mis süüdistavad Venemaad okupeerimises, innustavad liberaalsust ning euroopalikke väärtusi.

”kutsub Venemaad üles [...] võtma tagasi otsuse tunnustada Abhaasia ja Tshinvali piirkonna / Lõuna-Osseetia eraldumist ja lõpetama nende alade okupeerimise [...]“

”rõhutab, kui tähtsad on diskrimineerimisvastased õigusaktid, et tagada kõigi vähemuste, eelkõige etniliste ja usuliste vähemuste ning LGBT inimeste võrdsed õigused ja kaitse [...]“

”avaldab Gruusiale tunnustust selle eest, et ta on suutnud vastu panna välissurvele, sh Venemaa poolt [...]“

Olles näidanud, et resolutsioon on Vene huvide vastu, uuritakse esmalt poliitiliste gruppide lõikes hääletustulemusi. Resolutsioon võeti vastu 491 poolt (77%) ja 84 vastu (13%) häälega. 10 protsenti saadikutest otsustasid neutraalseks jääda. Poliitiliste gruppide lõikes olid kõige vähem ühtsed euroskeptikud ja vasakäärmuslased, kuigi nende hulgas oli ka hulgaliselt resolutsiooni vastaseid. See kajastub ilmselt statistilise analüüsi tulemustes madalas või olematus koostatud mudeli olulisuses. Siiski on näha, et paremäärmuslased on jätkuvalt ühtselt vastu – 43 kohalviibijast 39 hääletas vastu ja 4 poolt (Läti ja Taani saadikud).

Järgnevalt analüüsitakse ka selle resolutsiooni regressioonanalüüsi tulemusi. Samas tuleb kohe ära märkida, et selle juhtumi puhul ei ole mudeli seos statistiliselt oluline (tabel 12) ja tulemusi ei saa usaldada. Tasub siiski välja tuua, et mudeli konstant on 77,121 (tabel 13), mis tähendab, et juba enne paremäärmuslaste osakaalu muutuja lisamist on hääletustulemused ebaühtsed. Kuigi püstitatud hüpoteesi ei õnnestunud tõestada, selgus kõigi kolme juhtumi puhul, et hääletus on tõepoolest ebaühtne, ja paremäärmuslased on kõige ühtsemad oponendid. Poliitilise ühtsuse teooria kohaselt tähendab see, et saadikud seavad mingid muud huvid esiplaanile, millega nad rohkem identifitseeruvad. Näiteks võib see olla esindatava riigi huvid – nagu Läti puhul või euroskeptitsism.

Tabel 11. Mudeli kokkuvõte (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	R	R ruut	Kohandatud R ruut	Hinnangu standardhälve
Gruusia	,290 ^a	,084	,050	27,06411

a. Ennustajad: (Konstant), Paremäärmuslaste osakaal

Tabel 12. Dispersioonanalüüs (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	Ruutude summa	df	Ruutkeskmine	F	Olulisus
Regressioon	1821,845	1	1821,845	2,487	,126 ^a
Gruusia Jääk	19776,585	27	732,466		
Kokku	21598,43	28			

a. Ennustajad: (Konstant), Paremäärmuslaste osakaal

Tabel 13. Koefitsendid (Autori koostatud, VoteWatch alusel)

Mudel	Standardiseerimata koefitsiendid		Standardiseeritud koefitsiendid	t	Olulisus
	B	Standardhälve	Beeta		
Gruusia (Konstant)	77,131	5,885		13,106	,000
Paremäärmuslaste osakaal	-,869	,551	-,290	-1,577	,126

3.5. Järeldused

Käesoleva töö hüpotees oli: mida suurem on paremäärmuslaste osakaal liikmesriigi saadikute seas, seda väiksem on liikmesriigi hääletusühtsus Vene huvide vastastes resolutsioonides. Eesmärk oli näidata, et paremäärmuslastel on seos Euroopa Parlamendi hääletusühtsuse vähenemisega, sest Venemaaga koostöö tegemise mõjul hindavad nad Venemaa huve üle EL-i huvide ja eristuvad nii tugevalt ülejäänud saadikutest. Hoolimata sellest, et hüpotees lükati uurimuse käigus ümber, selgusid uurimusest muud tulemid. Kahe resolutsiooni puhul oli paremäärmuslaste seos ühtsuse vähenemisega statistiliselt oluline. Peamised probleemid ilmnesisid aga sellega, et paremäärmus ei ole ainus rühm, kes EP hääletamisühtsust vähendab. Ka regressioonanalüüsist selgus, et tuleks uurida muid tegureid, sest mudeli konstant näitas ebaühtlust ilma paremäärmuslasi arvestamata. Käesolevas töös vaadatud Venemaa teemalistel resolutsioonidel (Memorial, Ukraina, Gruusia) vähendasid ühtsust tunduvalt ka euroskeptiline fraktsioon EFDD ja vasakäärmuslased GUE/NGL. Samuti selgus, et Läti ja Taani paremäärmuslased hääletasid Memoriali ja Ukraina resolutsiooni poolt. See viitab, et Cas Mudde paremäärmusparteide venemeelsuse mõõtmise tabel on vähemalt nende riikide puhul täpne – Läti on anti-Venemaa ja Taani neutraalne (Mudde 2014).

Teooria kohaselt saavutatakse poliitiline ühtsus kõige tõenäolisemalt siis, kui liikmed identifitseerivad end grupiga. Paremäärmuslased ei lange siia kategooriasse, sest nad esindavad anti-EL väärtusi, mis on pigem sarnased Venemaa huvidega. Seega eeldati teooriale tuginedes, et neil on seos ühtsuse vähenemisega EP-s. Selle mudeli testimisel selgus, et see on statistiliselt oluline vaid kahe Vene-teemalise resolutsiooni puhul.

Sellel, miks antud hüpotees ei leidnud kinnitust, on mitu põhjust. Peamine neist on mitmed otsitud eeldused. Esiteks eeldati, et kõik paremäärmuslikud saadikud on võrdselt Vene huvisid toetavad, kuigi Cas Mudde jaotab nad selgelt kolme kategooriasse (Mudde 2014). Teiseks eeldati, et resolutsioonide kohta tehti otsus vaid Vene huvisid arvestades, kuigi rolli võivad mängida ka näiteks rahvushuvid ja EL-i laienemise vastasus. Selgus küll, et paremäärmuslased olid kõige ühtsemad resolutsioonide vastu hääletajad, mis näitab, et edasi tuleks liikuda uue uurimisprobleemi juurde, olles õppinud käesoleva töö tulemitest ja nõrkustest. Mahulise ja ajalise piiratuse tõttu ei olnud võimalik käesolevat tööd parandatud hüpoteesiga jätkata.

KOKKUVÕTE

Käesolev töö üritas ambitsioonikalt tuua selgust väga mitmetahulisse teemasse. Esiteks uuriti laialt vaieldud paremäärmuslaste määratlust Euroopas ja Euroopa Parlamendis. Lisaks püüti anda kohati liiga kinnine hinnang paremäärmuslaste ja Venemaa koostööle, hoolimata mitmetest ebaselgustest ja avalikele kättesaadavate andmete piiratusest. Selleks, et jõuda töö hüpoteesi testimiseni oli seetõttu vaja enne läbida mitmed etapid, mille tulemuseks olid kohati oletuslikud väited. Seda oli kõige rohkem märgata Gruusia teemalise resolutsiooni esimese analüüsietapi juures, kus oleks pidanud tõdema, et resolutsioon on ka Euroopa riikide enda huvidega tugevalt seotud.

Töö esimene ja teine peatükk annavad autori hinnangul olulise ülevaate enne empiirilise uurimuse juurde asumist, kuid kannatavad puuduliku teoreetilise osa all. Seega täitsid need peatükid vaid osaliselt oma ülesannet. Kolmandas peatükis lükati ümber uurimuse hüpotees. Põhjenduseks võib tuua juba mainitud eeldused, mis autor võttis analüüsi esimeses ja teises etapis. Autor on aga veendunud, et töö kasu väljendub ka hoolimata hüpoteesi ümber lükkamisest. Kolmanda peatüki lõpus kirjeldati regressioonianalüüsis tehtud vigu ning võimalikke parandusi tulevaseks uurimiseks. Näiteks leiti, et paremäärmuslased ei ole ainuke grupp, kes Euroopa Parlamendi ühtsust mõjutavad. Seega tuleks sõltumatu muutuja valik hoolikamalt läbi mõelda ja lisada veel sõltumatuid muutujaid. Veel leiti, et paremäärmuslaste sees oli hääle andmisel teisigi põhjuseid kui Venemaa huvid. Näiteks Läti paremäärmuslik saadik ei ole Lääne-Euroopa saadikutega.

Uurimistööst tulenes aga ka tõesemaid järeldusi. Näiteks väidetakse, et paremäärmuslaste ja Venemaa koostöö on nii väärtustepõhine kui pragmaatiline. Levinud on püüdlus selgitada koostööd kas ühe või teise põhjenduse läbi, kuid autor usub, et neid ei tuleks omavahel vastandada. Teiseks, väidab autor empiirilisele uurimusele tuginedes, et paremäärmuslased on võrreldes teiste poliitiliste rühmadega Euroopa Parlamendis ühtsemalt Vene huvide poolt. Euroskeptikud ja vasakäärmuslased valivad sagedamini neutraalseks jäämise võimaluse, mis vähendab ühtsust, kuid ei toeta otseselt Vene huvisid. Autor näeb, et nii positiivseid kui negatiivseid tulemusi saab teema edasiseks uurimiseks aluseks võtta. Kindlasti on võimalik jätkata uurimist ning otsida veel Venemaa ja paremäärmuslaste koostöö tagajärgi.

KASUTATUD KIRJANDUS

Akadeemilised artiklid ja raamatukirjed:

Carter, Elisabeth (2005) *The Extreme Right in Western Europe: Success Or Failure?* Manchester: Manchester University Press.

Hedenskog, Jakob; Konnander, Vilhelm; Nygren, Bertil; Oldberg, Ingmar; Pursiainen, Christer eds. (2012) *Russia as a Great Power: Dimensions of security under Putin*; London: Routledge.

Huddy, Leonie (2013) „Group Identity and Political Cohesion“, kogumikus Huddy, Leonie; Sears, David O; Levy, Jack (eds.); *Oxford Handbook of Political Psychology*, New York: Oxford University Press.

Ignazi, Piero (2003) *Extreme Right Parties in Western Europe*; Oxford: Oxford University Press.

Morozov, Viacheslav (2015) *Russia's Postcolonial Identity: A Subaltern Empire in a Eurocentric World*; London: Palgrave Macmillan.

Mudde, Cas (2007) *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge: Cambridge University Press.

Neumann, Iver B. (1999) *Uses of the Other: The "East" in European Identity Formation*, Manchester: Manchester University Press.

Rahat, Gideon (2007) „Determinants of Party Cohesion: Evidence from the Case of the Israeli Parliament“, *Parliamentary Affairs*, 60(2), 279-296.

Rovny, Jan (2013) „Where do radical right parties stand? Position blurring in multidimensional competition“, *European Political Science Review*, 5(1), 1-26.

Saari, Sinikukka (2011) “Putin’s Eurasian Union Initiative: Are the premises of Russia’s post-Soviet policy changing?”, Swedish Institute of International Affairs, 9.

Sakwa, Richard (2007) „Vladimir Putin and Russian Foreign Policy towards the West: Towards a New Realism“, kogumikus Gower, Jackie; Timmins, Graham (eds.) *Russia and Europe in the Twenty-First Century: An Uneasy Partnership*; London: Anthem Press.

Swank, Duane; Betz, Hans G. (1996) *Internationalization and right-wing populism in Western Europe*, uurimistöö esitati konverentsil globaliseerumise ja tööturu konverentsil California Ülikoolis, Los Angeleses, 27.-28. septembril.

Wodak, Ruth; Khosravinik, Maijd; Mral, Brigitte (2013) *Right-Wing Populism in Europe: Politics and Discourse*; London: Bloomsbury Academic.

Internetiallikad:

Closing down ... = Closing down of Memorial (Sakharov Prize 2009) in Russia (2014) VoteWatch; <http://www.votewatch.eu/en/term8-closing-down-of-memorial-sakharov-prize-2009-in-russia-joint-motion-for-resolution-vote-resolution.html#/##vote-tabs-list-2> (viimati külastatud 16.05.2015).

Deyermond, Ruth (2014) *What are Russia's real motivations in Ukraine?* The Guardian, <http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/apr/27/russia-motivations-ukraine-crisis>, (viimati külastatud 16.05.2015).

EU-Georgia relations (2014) Euroopa välisteenistuse koduleht, http://eeas.europa.eu/georgia/index_en.htm, (viimati külastatud 17.05.2015).
EurActiv (20

Eurobarometer... = Standard eurobarometer 82: Public Opinion in the European Union, First Results“ (2014) Euroopa Komisjon, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb82/eb82_first_en.pdf, (viimati külastatud 05.05.2015).

Faiola, Anthony; Witte, Griff (2015) *Far right in Europe sees opportunity after wave of terror in France*; The Guardian; http://www.washingtonpost.com/world/europe/far-right-in-europe-sees-opportunity-after-wave-of-terror-in-france/2015/01/12/94cb5fdc-99e3-11e4-86a3-1b56f64925f6_story.html, (viimati külastatud 16.05.2015).

Harding, Luke (2014) *We should beware Russia's links with Europe's right*, The Guardian, <http://www.theguardian.com/commentisfree/2014/dec/08/russia-europe-right-putin-front-national-eu>, (viimati külastatud 07.05.2015).

Heymann, Elinadav (2014) *Sudden Rise of Far Right Groups in EU Parliament Rings Alarm Bells Across Europe*, The Huffington Post, http://www.huffingtonpost.com/elinadav-heyman/sudden-rise-of-far-right-b_5512961.html, (viimati külastatud 06.05.2015).

Juhász, Attila; Győri, Lóránt; Krekó, Péter; Dezső, András (2015) *I am Eurasian: Kremlin Connections in Europe*, Political Capital Institute, http://www.politicalcapital.hu/wp-content/uploads/PC_SDI_Boll_study_IamEurasian.pdf, (viimati külastatud 08.05.2015).

- Mahony, Honor** (2013) *Far-right MEPs to remain powerless in next parliament*, EUobserver, <https://euobserver.com/political/120620>, (viimati külastatud 06.05.2015).
- Mudde, Cas** (2014) *Russia's Trojan Horse*, openDemocracy, <https://www.opendemocracy.net/od-russia/cas-mudde/russia's-trojan-horse>, (viimati külastatud 07.05.2015).
- Murray, Alex** (2012) *Why Have Far-right Parties Been More Successful in Some States Than Others*; <http://www.e-ir.info/2012/01/24/why-have-some-far-right-parties-been-more-successful-in-some-states-than-others/>, teosest Art, David (2011) *Inside the Radical Right*, New York : Cambridge University Press.
- Orenstein, Mitchell A.** (2014) *Putin's Western Allies: Why Europe's Far Right is on the Kremlin's Side*, Foreign Affairs, <https://www.foreignaffairs.com/articles/russia-fsu/2014-03-25/putins-western-allies>, (viimati külastatud 09.05.2015).
- Political Capital Institute** (2012) *How to Tackle the Far Right? Delusions and New Proposals*, uurimustöö ja konverentsi kokkuvõte, http://www.riskandforecast.com/useruploads/files/how_to_tackle_the_far_right.pdf, (viimati külastatud 08.05.2015).
- Political Capital Institute** (2014) "The Russian Connection: The Spread of pro Russian policies on the European Far Right", http://www.riskandforecast.com/useruploads/files/pc_flash_report_russian_connection.pdf, (viimati külastatud 07.05.2015).
- Polyakova, Alina** (2014) *Strange Bedfellows: Putin and the Europe's Far Right*, The World Affairs Journal, <http://www.worldaffairsjournal.org/article/strange-bedfellows-putin-and-europe%E2%80%99s-far-right>, (viimati külastatud 09.05.2015).
- Rettmann, Andrew** (2014) *Mediapart: Former Russian spy lent €2mn to Le Pen senior*, EUobserver, <https://euobserver.com/foreign/126731>, (viimati külastatud 07.05.2015).
- Rohr, Mathieu** (2014) *Interview with Marine Le Pen: 'I Don't Want this European Soviet Union'*, Der Spiegel, <http://www.spiegel.de/international/europe/interview-with-french-front-national-leader-marine-le-pen-a-972925-2.html>, (viimati külastatud 16.05.2015).
- Saakashvili** = Saakashvili: Georgia 'should never leave path' of EU integration (2011) EurActiv, <http://www.euractiv.com/europes-east/saakashvili-georgia-leave-path-e-interview-508800>, (viimati külastatud 17.05.2015).

Shekhovtsov, Anton (2014a) *The Kremlin's marriage of convenience with the European far right*, openDemocracy, <https://www.opendemocracy.net/od-russia/anton-shekhovtsov/kremlin%E2%80%99s-marriage-of-convenience-with-european-far-right>, (viimati külastatud 09.05.2015).

Shekhovtsov, Anton (2014b) *Pro-Russian extremists observe the illegitimate Crimean "referendum"*, ilmus Anton Shekhovtsovi blogis 17. märtsil, <http://anton-shekhovtsov.blogspot.com/2014/03/pro-russian-extremists-observe.html>, (viimati külastatud 16.05.2015).

Taylor, Matthew; Walker, Peter (2011) *Far right on rise in Europe, says report*, The Guardian, <http://www.theguardian.com/world/2011/nov/06/far-right-rise-europe-report>, (viimati külastatud 16.05.2015).

Vaux, Pierre (2015) *Marine Le Pen's Closest Advisor Comes Out of the Shadows In Donetsk*, the Daily Beast, <http://www.thedailybeast.com/articles/2015/05/14/marine-le-pen-s-closest-advisor-comes-out-of-the-shadows-in-donetsk.html>, (viimati külastatud 17.05.2015).

Euroopa Parlamendi dokumendid:

A8-0042/2014 (2014) *Euroopa Parlamendi muu kui seadusandliku resolutsiooni ettepanek, mis käsitleb nõukogu otsuse eelnõu ühelt poolt Euroopa Liidu, Euroopa Aatomienergiaühenduse ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Gruusia vahelise assotsieerimislepingu Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta*, avaldatud <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2014-0042+0+DOC+XML+V0//ET>, (viimati külastatud 16.05.2015).

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P8-RC-2014-0025+0+DOC+XML+V0//ET>, (viimati külastatud 16.05.2015).

RC-B8-0025/2014 (2014) *Euroopa Parlamendi resolutsiooni ühisettepanek Ukraina kohta*, avaldatud <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+MOTION+P8-RC-2014-0025+0+DOC+XML+V0//ET>, (viimati külastatud 16.05.2015).

RC-B8-0164/2014 (2014) *Euroopa Parlamendi resolutsioon vabariikide Memorial (Sahharovi auhinna võitja aastal 2009) tegevuse lõpetamise kohta Venemaal*, avaldatud

Rules of procedure (2014) kättesaadav Euroopa Parlamendi kodulehel <http://www.europarl.europa.eu/sipade/rulesleg8/Rulesleg8.EN.pdf>, (viimati külastatud 16.05.2015).

SUMMARY

The relation between the cooperation of Europe's far right parties and Russia with the European Parliament voting cohesion

This research paper focused on the Europe's far right cooperation with Russia. This is a widely discussed topic in both academic literature and media. The more specific topic was: the relation between the cooperation of Europe's far right parties and Russia with European Parliament voting cohesion. The paper consists of three chapters. The first chapter introduces the term far right and defines the far right MEPs in the EP. Additionally, the term of political cohesion is explained. The second chapter explains the depth of the cooperation between Russia and the far right in order to give base to the assumptions that they indeed are affiliated.

The hypothesis of this paper is: the bigger the far right representation in the European Parliament the less member states vote cohesively on resolutions tied with Russia's interests. The selection of the resolutions was based on the topic and the content of its proposals. The first resolution is on closing down of NGO Memorial in Russia, which received an honorary prize from the European Parliament in 2009. The second resolution was about taking a stance of the situation in Ukraine in July 17, 2014. The third resolution was adopted to welcome the signing of Georgia's Association Agreement to the EU.

There were three main steps taken in the empirical research process. First, the author tried to prove that the resolution proposals are indeed tied with Russia's interests and oppose them severely. Following that, the votes of Far Right parties were shown, to prove that far right parties vote cohesively against the resolutions. Third, the author ran a regression analysis to test whether the voting cohesion of EP is significantly correlated to the percentage of far right MEPs in total MS representation. The author admits that the categorization of far right MEPs in the EP is a difficult matter and the current choice made could have influenced the final results of the analysis.

The initial hypothesis was rejected for two main reasons. First, there were too wide assumptions made before running the regression analysis. Secondly, the hypothesis was wrongly worded and lacking some additional independent variables. On the other hand,

there were some more important findings. For example, the far right in EP is not the only group voting against the resolutions and second, the interests of member states can and often do overlap ideological interests. In conclusion, the author is confident that the paper can be continued and the findings so far could be useful for additional research on this topic.

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

.....
/Margit Kapak/